सत्यमेव जयते

ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ

ਕੇਦਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ

ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸੇਵਾ

2016

1. <u>ਜਾਣਕਾਰੀ:</u>

ੳ) ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ ਜਿਵੇ ਕਿ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਰ, ਸੰਕਟਮਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪੁਲਿਸ ਕਲੀਰੈਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਐਲ.ਓ.ਸੀ., ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਤੋ ਬਾਹਰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਅ) ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ 1967 ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਬਤ ਕਰਨਾਂ ਜਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾਂ ਜਾ ਸਮੇ-ਸਮੇ ਤੇ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾਂ ।

2. <u>ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ:</u>

ਸਮੇ-ਸਮੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਦਾਰਾ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਤੋ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋ ਬਾਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ । ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ/ਭਾਰਤੀ ਪੋਸਟ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀ ਆਉਦੀਆਂ ਹਨ ।

3. <u>ਦਿਸ਼ਟੀ ਬਿਆਨ:</u>

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਸਮੇ-ਸਮੇ ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ 1967 ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਹੌਲ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਾ ਰੁਕਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ।

4. <u>ਤਤਕਰਾ ਸੇਵਾ:</u>

ੳ) ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ

- ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
- ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ
- ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਰੈਡਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ
- ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ ਫੁਟਕਲ ਸੇਵਾ

ਅ) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ, ਪੂਰੀਆ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਵੇ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ।

5. <u>ਨਾਗਰਿਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾਂ:</u>

ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਦਰ	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇ ਕਿ ਫੋਟੋ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ, ਭੋਜਨ/ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਟੈਲੀਫੋਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਟੈਲੀਵਿਜਨ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਏ.ਟੀ.ਐਮ, ਅਪੰਗ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ।

ਆਨਲਾਈਨ ਅਰਜੀ ਅਤੇ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਰਜਿਸ੍ਟੇਸ੍ਨ, ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ	ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਅਰਜੀ ਨਜਦੀਕ ਦੇ ਪਾਸਪੋਟਰ ਸੇਵਾ ਕੇਦਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੋ ਤਰੀਕ ਲੈ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜੋ ਕਿ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ । ਭਾਵੇ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋ ਹੋਵੇਗੀ ।
ਰਾਸ੍ਟਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੇਦਰ	24×7 ਫੀਸ ਤੋ ਬਿੰਨਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸਿਸਟਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । 8:00 AM to 10:00 PM ਤੱਕ 17 ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾ ਵਿੱਚ ।
ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ.ਸੇਵਾ	ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ.ਸੇਵਾ ਨਿਧਾਰਤ ਫੀਸ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ।
ਈ-ਮੇਲ ਸੇਵਾ	ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪੋਰਟਲ ਤੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।
ਐਮ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ	ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।
ਪਾਸਪੋਰਟ ਮੇਲਾ	ਪਾਸਪੋਰਟ ਮੇਲਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਦਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਅਰਜੀ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।
ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ	ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੈਪ	ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੈਪ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਦਰ ਤੋ ਦੂਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

6. <u>ਡਾਕ ਸੇਵਾ, ਆਦਰਸ਼ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਠੀਕ ਸਮੇ ਤੇ:</u>

ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜੀ ਅਤੇ ਜਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ, ਸਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਸਹੀ ਦਸਤਾਵੇਜ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਅਰਜੀ ਰੱਦ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ	ਸਮੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ	ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਰਜੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ।	30 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ	ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਸਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋ ਬਾਅਦ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਨਵਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ (ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀ) ੳ). ਤਤਕਾਲ । ਅ) ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜਮ/ ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜਮ ।	7 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।	ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ ਮਿਲਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ/ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ /ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ/ਇਤਰਾਜਹੀਣ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ।
ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਿਸ ਦੀ ਤਰੀਕ ਖਤਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ।	7 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਂ ਹੋਵੇ)	ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ ਮਿਲਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਪਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ।

ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਾਸਤੇ । ੳ) ਐਡਰੈਸ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ । ਅ) ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ । ੲ) ਖਰਾਬ ਪਾਸਪੋਰਟ ।	7 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । 30 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ।	ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ ਮਿਲਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋ ਬਾਅਦ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਫੁਟਕਲ ਸੇਵਾ ਜਿਵੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਸਪੁਰਦਗੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ।	3 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ।	ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ ਮਿਲਣ ਤੋ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋ ਬਾਅਦ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

7. <u>ਸਧਾਰਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਿਵੇਦਕ:</u>

ੳ) ਕਾਨੂੰਨੀ, ਸਾਰੇ ਨਿਵੇਦਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਅਰਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋੜੀਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ ਸਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਂ ਛੁਪਾਉਣ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਵੇਦਕ ਠੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ 1967 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇ ਕਿ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 5000/-ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਨੋ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਅ) ਨਿਵੇਦਕ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਅਰਜੀ ਤਸਦੀਕ ਸ਼ੁਦਾ ਆਨ ਲਾਈਨ ਲੈ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਦਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਫੋਟੋਗਰਾਫ, ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ੲ) ਨਿਵੇਦਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

8. <u>ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਸਵਾਧਾਨ:</u>

ੳ) ਨਿਵੇਦਕ ਕਰਤਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਵਾਧਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਾਗਿਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । (i) (CPGRAMS) pgportal.gov.in or (ii) www.passportindia.gov.in (iii) ਮੁਫਤ ਟੈਲੀਫੋਟ ਸੇਵਾ ਨੰਬਰ 1800-258-1800 ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

9. <u>ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ/ਸੁਝਾਅ</u>

ੳ) ਨਿਵੇਦਕ ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗਿਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । (i) ਪਾਸਪੋਰਟ ਪੋਰਟਲ ਸੇਵਾ www.passportindia.gov.in (ii) ਮੁਫਤ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੇਵਾ ਨੰਬਰ 1800-258-1800 (iii) ਸਹਾਇਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਜੀ), ਲੋਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੰਸਥਾ, ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 24, ਸੀਪੀਵੀ ਡੀਵੀਜਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ, ਤਿਲਕ ਮਾਰਗ ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ 110001, ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ

011-23384519, 23384497 ਫੈਕਸ ਨੰਬਰ 011-23384461, ਈ-ਮੇਲ: passport.pg@mea.gov.in

10. <u>ਮਹੀਨਾਂ/ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ:</u> ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ ਫਰਵਰੀ 2016 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਦੀ ਅਵਧੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ 2016 ਤੱਕ ਹੈ ।